

Література

1. *Івахненко В.М.* Курс економічного аналізу: Навч. посіб. — 5-те вид. переробл. і доп. — К.: Знання, 2006. — 220 с.
2. *Івахненко В.М.* Теорія економічного аналізу: Навчальний посібник. — К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. — 352 с.

Калабухова С. В.,

*канд. екон. наук, професор кафедри обліку в кредитних
і бюджетних установах та економічного аналізу,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

РОЛЬ І МІСЦЕ БУХГАЛТЕРСЬКОГО АНАЛІЗУ В ЕКОНОМІЧНІЙ НАУЦІ ТА ПРАКТИЦІ

Збільшення потоків і масивів документально зафіксованої інформації на підприємствах, необхідність перероблення інформації та включення її до системи організаційних комунікацій, необхідність пошуку існуючих зв'язків між окремими видами інформації про економічні явища зумовлюють посилення значущості аналітичного компонента в діяльності підприємств. Тому в останніх публікаціях спостерігається підвищення уваги дослідників до різних аспектів аналітичної діяльності на підприємствах.

Специфіка аналітичної діяльності в управлінських структурах вітчизняних підприємств полягає в тому, що вона «вбудована» у процес управління, тому до неї пред'являються особливі вимоги щодо оперативності підготовки матеріалів, їхньої вірогідності й обґрунтованості. За таких умов саме бухгалтерська аналітика максимально сприятиме виконанню загальних функцій управління підприємством — планування, організації, регулювання, стимулювання та контролю, кожна з яких потребує відповідного до змісту, форми, обсягу, місця й часу подання даних. Адже лише джерела облікового характеру є тією інформаційною базою, яка відображає юридично доказові результати суцільного та безперервного спостереження господарських операцій на підприємстві.

Змісту поняття «бухгалтерська аналітика» властива певна конкретна грань обсягу поняття «аналітика», яка уособлює ставлення до облікової інформації як до ресурсу опанування засобів отримання, накопичення, зберігання, обробки та видачі інформації фінансовій службі. Необхідно зауважити, що у вітчизняній науці відбувається отождення понять бухгалтерського аналізу і

фінансового аналізу, який у свою чергу ототожнюється з аналізом фінансової звітності та розрахунком фінансових коефіцієнтів.

Дійсно, переважна кількість науковців розглядають фінансовий аналіз як спосіб нагромадження, трансформації і використання інформації фінансового характеру, що має метою: оцінити поточний і перспективний фінансовий стан підприємства; визначити можливі доцільні темпи розвитку підприємства з позицій фінансового їхнього забезпечення; виявити доступні джерела засобів і оцінити можливість і доцільність їхньої мобілізації; спрогнозувати положення підприємства на ринку капіталів. При цьому значна частина фахівців зазначає, що в основі фінансового аналізу лежить аналіз фінансової звітності. Слід відмітити, що фінансовий аналіз і аналіз фінансової звітності мають різні об'єкти дослідження і відповідно їх результати забезпечуватимуть досягнення різних цілей управління підприємством. А саме, термін «фінансовий аналіз» прямо вказує на об'єкт дослідження — фінанси, а термін «аналіз фінансової звітності» — на фінансову звітність.

Необхідно нагадати, що економічна природа фінансів підприємств розкривається через сукупність грошових відносин. При цьому, специфіка фінансів підприємницьких структур полягає у тому, що за їх допомогою мобілізуються грошові кошти і створюються фонди фінансових ресурсів для обслуговування процесу виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг. Тому предметом фінансового аналізу слід вважати процес обробки *фінансової інформації*, результати якого забезпечать вибір оптимального варіанту управлінського рішення щодо обрання фінансової політики підприємства у сфері грошового обігу, визначення оптимального співвідношення зовнішніх і внутрішніх джерел фінансування.

Ключовим завданням бухгалтерської аналітики слід вважати аналітичне перетворення *облікової інформації* та її структурне впорядкування (інформаційний аналіз, узагальнення, згортання; консолідація великих інформаційних масивів у формі баз даних і їх поширення) для потреб управління підприємством. Тому методику бухгалтерського аналізу пропонується розглядати як послідовність виконання таких видів аналітичних робіт, що входять у компетенцію бухгалтера-аналітика:

1. Обробка інформації про минулі показники діяльності підприємства, що отримана з бухгалтерських документів. А саме, в компетенцію бухгалтера-аналітика повинна входити обробка даних первинного господарського обліку, що містяться в первинних документах; обробка даних поточного обліку, що містяться в бухгалтерських облікових реєстрах; а також обробка даних підсумкового

обліку, що відображено та узагальнено у бухгалтерській (фінансовій, податковій і статистичній) звітності. Як правило, бухгалтером-аналітиком повинна використовуватися статистика по минулих історичних періодах часу для одного підприємства за останні 5 років.

2. Прогнозування майбутніх показників діяльності на основі екстраполяції історичних облікових даних, що містяться у бухгалтерських документах та у фінансовій звітності за останні 5 років. Для цього бухгалтером-аналітиком здійснюється складання прогнозних фінансових звітів (прогнозного балансу (ф.1-п), прогнозного звіту про фінансові результати (ф.2-п), прогнозного звіту про рух грошових коштів (ф.3-п)). На основі прогнозних фінансових звітів бухгалтер-аналітик розробляє пропозиції щодо складання альтернативних бізнес-планів поточної операційної діяльності на наступний звітний період (пропозиції щодо бюджетів виробництва та бюджетів реалізації), які розробляються для різних варіантів ймовірних умов господарювання в майбутньому. Після цього бухгалтер-аналітик повинен надати рекомендації фінансистам підприємства щодо формування необхідного грошового бюджету підприємства для забезпечення умов безперервності діяльності.

3. Факторний аналіз чутливості результативних показників до зміни окремих факторів і пошук факторів, вплив яких є найчутливішим.

4. Порівняння звітних і прогнозних облікових даних підприємства з оприлюдненими даними аналогічних компаній у сфері ведення бізнесу. Для цього бухгалтеру-аналітику слід використовувати прийоми бенчмаркінгу для пошуку та вивчення досвіду найкращих конкурентів і пропонувати маркетинговій службі заходи конкурентної боротьби в сучасних умовах.

Комаров К. С.,
*аспірант кафедри обліку в кредитних
і бюджетних установах та економічного аналізу,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Напрямок і тематика дослідження у сфері застосування інформаційних систем управлінського обліку на підприємствах є достатньо актуальною для сьогодення. Інноваційність і важливість цього напрямку розвитку підтверджується загальною світовою